PARLAMENT EUROPEJSKI

2004 *2009*

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

Bruksela, 19 września 2005 r.

Sprawozdanie delegacji Komisji LIBE z wizyty
w ośrodku przejściowym w Lampedusie (IT)
Sprawozdawca: Martine ROURE

Przebieg wizyty

Delegacja 12 posłów (zob. lista w załączniku I) udała się do Lampedusy w celu złożenia wizyty w ośrodku przejściowym położonym na tej wyspie, na południe od Sycylii.
Przed wizytą w ośrodku delegacja PE przez ponad dwie godziny zadawała pytania władzom włoskim, aby otrzymać informacje dotyczące ośrodka.
Władze włoskie reprezentowali: sekretarz stanu, pan Gianpiero D'Alia, prefekci - pan Bruno Pezzuto, pan Michele, pan Lepri Gallerano, pan Nicola Prete, kwestor Agrigento, pan Nicola Zito, mer Lampedusy, pan Bruno Siragusa oraz inni przedstawiciele służb porządkowych.
Wizyta delegacji w ośrodku trwała około półtorej godziny i zakończyła się konferencją prasową.
W czasie wizyty zapewniona była odpowiednia obsługa medialna, głównie przez telewizję.
Symulacja akcji ratowniczej na morzu z udziałem łodzi straży przybrzeżnej nie odbyła się.

Briefing z władzami włoskimi

Dane liczbowe

Władze włoskie poinformowały posłów, że tego dnia w ośrodku znajdowało się 11 osób. Delegacja wyraziła swoje zdziwienie tym faktem. Liczba ta nie odzwierciedlała bowiem codziennych realiów ośrodka Lampedusa.
Kwestor Agrigente stwierdził, że poprzedniego dnia w ośrodku było 56 osób. Na pytanie, ile osób znajdowało się w ośrodku przez 96 minionych godzin, władze odpowiedziały, podając liczbę osób przyjętych: 200 osób w dniu 21 sierpnia br., 148 osób w dniu 7 września, 29 osób w dniu 11 września. Nie wyjaśnia to całkowitej liczby osób obecnych w ośrodku w dniach poprzedzających wizytę posłów.
Posłowie nie mieli wglądu do rejestru osób obecnych, zawierającego informacje o osobach przyjętych i wyrejestrowanych, ponieważ rejestr nie znajdował się w ośrodku, ale w siedzibie prefektury Agrigente. Kilkakrotnie posłowie – bezskutecznie – prosili o udostępnienie im tych danych. Nie było również dostępu do dekretów dotyczących deportacji, które również znajdowały się w prefekturze Agrigente.
Władze równocześnie podały inne dane liczbowe:

- ośrodek dysponuje 186 miejscami,
- w 2004 r. ośrodek w Lampedusie przyjął 10 497 osób, w tym 412 nieletnich i 309 kobiet,
- w okresie między kwietniem a październikiem w ośrodku przebywało dziennie średnio 350-400 osób,
- w okresie letnim ośrodek musiał czasami przyjmować ponad tysiąc osób dziennie,
- średni pobyt w ośrodku wynosi 4-5 dni.

Kwestor przyznał, że obecność jedynie 11 osób w okresie letnim jest nietypowa. W okresie między październikiem a marcem ośrodek jest prawie pusty.
W odniesieniu do rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 14 kwietnia 2005 r. o następującej treści *„zaniepokojony zbiorową deportacją migrantów z wyspy włoskiej Lampedusy do Libii, którą przeprowadziły władze włoskie w okresie między październikiem 2004 r. a marcem 2005 r.”,* władze podały następujące dane liczbowe:

- w okresie od dnia 29 września 2004 r. do dnia 8 października 2004 r. do Lampedusy przybyło 1787 osób, w tym 544 osób wyraziło wolę ubiegania się o azyl i zostało automatycznie przewiezionych do ośrodka w Krotonie. 181 osób spośród nich otrzymało pozwolenie na pobyt czasowy, 140 osób zbiegło. Kolejne 1153 osób, przypuszczalnie posiadających obywatelstwo egipskie, zostało odesłanych do Libii 11 lotami czarterowymi. Nie było wzmianki o 90 pozostałych osobach, które nie mieściły się w tych dwóch kategoriach.

- w okresie od dnia 13 do 21 marca 2005 r. do wyspy dotarło 1235 osób, w tym 421 wyraziło wolę ubiegania się o azyl i zostało przewiezionych do ośrodka w Krotonie. Wszystkie 421 osoby zbiegły z ośrodka w Krotonie, towarzyszyło temu użycie siły przeciwko karabinierom. Pozostałe 494 osób zostało odesłanych do Libii a 126 osób deportowano do Egiptu.

Zarządzanie ośrodkiem

Ośrodek zarządzany jest przez organizację pozarządową o nazwie Misericordia, która zapewnia podstawową pomoc (wydawanie posiłków, wody i kart telefonicznych, ewentualnie pierwsza pomoc medyczna itd.). Misericordia składa się z dziewięcioosobowego zespołu pracującego na trzy zmiany. Nie otrzymaliśmy informacji na temat warunków umowy między organizacją Misericordia a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych.

Procedura przyjęcia

Władze włoskie szczegółowo opisały procedurę przyjęcia:

Statki z nielegalnymi imigrantami zwykle są zatrzymywane wzdłuż wybrzeży Lampedusy i rzadko docierają do samego wybrzeża. Najpierw przybyłe osoby są przeszukiwane w pomieszczeniu znajdującym się przy wejściu do ośrodka, następnie przechodzą wstępne badania lekarskie. Otrzymują ubrania, papierosy i kary telefoniczne. Co trzy dni zmieniana jest pościel. Tłumacze pomagają w określeniu obywatelstwa przybyłych osób na podstawie rozmowy i w zależności od cech fizycznych danej osoby. Władze przyznały, że większość przybywających osób posiada obywatelstwo egipskie. Posłowie byli zaskoczeni faktem, że większość migrantów miałaby pochodzić z Egiptu. Posłowie wyrazili też wątpliwości co do możliwości określenia obywatelstwa jedynie po kilku minutach rozmowy, na podstawie

akcentu danej osoby i koloru skóry. Posłowie byli także zaskoczeni, że prawie wszyscy migranci w ośrodku zostali uznani za osoby posiadające obywatelstwo egipskie, a brak było tam osób z obywatelstwem przykładowo irackim czy palestyńskim.

Osoby przybywające do Lampedusy nie posiadają dokumentów tożsamości lub posiadają fałszywe dokumenty.

W ośrodku uchodźcy mogą mieć dostęp do pomocy prawnej, skorzystać z pomocy tłumaczy i bez dyskryminacji ze względu na religię. W rzeczywistości przybyłe osoby otrzymują listę z nazwiskami prawników z centrum Agrigente, mieszkających na Sycylii. W noclegowni ośrodka widzieliśmy plakat w języku arabskim, francuskim i angielskim na temat „praw i obowiązków imigranta". Tłumacze znają arabski i angielski, nie ma tłumaczy z języka francuskiego.

Wszystkie osoby, które przybywają do ośrodka w Lampedusie, muszą poddać się procedurze pobrania odcisków palców, wykonywanej za pomocą nowoczesnego skanera, niewymagającego użycia tuszu. Odciski wnioskujących o azyl przesyłane są do systemu Eurodac, pozostałe są do dyspozycji władz włoskich. Zarchiwizowane odciski nie są dostępne w ośrodku w Lampedusie. Niemożliwe było dokładne określenie, do jakiego celu władze policyjne wykorzystują te odciski.
Aby zidentyfikować dzieci, lekarze wykonują zdjęcia rentgenowskie.

Władze włoskie stwierdziły, że ośrodek w Lampedusie jest ośrodkiem przejściowym. Średni okres pobytu w tym ośrodku wynosi 4-5 dni. Na podstawie decyzji sędziego imigrant może być przetrzymywany w ośrodku do 60 dni.
W praktyce, jeżeli dana osoba wyraża wolę ubiegania się o azyl, zostaje ona przeniesiona do ośrodka przyjęć w Krotonie. W stosunku do pozostałych osób stosuje się włoską ustawę w sprawie odsyłania. Przybyłe osoby mają prawo do indywidualnej rozmowy, jednak jeżeli nie wystąpią o azyl, zostają automatycznie odesłane do Libii lub deportowane do kraju pochodzenia.

Władze włoskie stwierdziły, że zasadniczo wnioski o azyl są rzadkością, a większość osób przybywających do Lampedusy to imigranci ekonomiczni. Ośrodek w Lampedusie nie jest ośrodkiem identyfikacji osób ubiegających się o azyl, a tymczasowym ośrodkiem przyjęć, który w niektórych przypadkach jest ośrodkiem tymczasowego zatrzymania na maksymalny okres 60 dni (30+20+10 dni), jeżeli sędzia uzna to za wskazane ze względu na prowadzone dochodzenie (przemyt ludzi).

Władze włoskie wyjaśniły, że zgodnie z ustawą włoską w sprawie imigracji (ustawa nr 189/2002 z lipca 2002 r., zwana Bossi-Fini – art. 10) w przypadku procedury odsyłania (*respingimento* w języku włoskim, *refusal of entry* w języku angielskim) nie ma potrzeby uzyskiwania zezwolenia sędziego, ponieważ nie chodzi o wydalenie, a o odesłanie z granicy w indywidualnych przypadkach. W sytuacji, gdy władze, które zarządzają ośrodkiem, nie są w stanie przeprowadzić deportacji w ciągu 3-4 dni, konieczne jest zezwolenie sędziego, aby dane osoby mogły pozostać w ośrodku. Kwestor wydaje decyzje o odesłaniu.

Władze włoskie kilkakrotnie zwracały uwagę na różnicę między „odesłaniem" a

„wydaleniem”[1]. Wydalenie wymaga decyzji sędziego i jest ważne przez dziesięć lat. Odesłanie wynika z decyzji administracyjnej wydanej przez kwestora i nie zakazuje imigrantowi powrotu na terytorium Włoch.

Władze włoskie zanegowały fakt przeprowadzenia zbiorowej deportacji. Potwierdziły, że działają zgodnie z prawem międzynarodowym i europejskim w zakresie ochrony uchodźców i poszanowania praw człowieka.

Władze włoskie wyjaśniły, że imigranci odsyłani są do Libii, ponieważ stamtąd przypływają statki.

Koszty biletów lotniczych i inne koszty techniczne w 2004 r. wynosiły 21 mln 326 tys. euro.

Władze włoskie są w trakcie przygotowywania nowego, większego ośrodka, w dawnych koszarach wojskowych, w celu zagwarantowania lepszych warunków przyjmowania uchodźców.

Wizyta w ośrodku

Posłowie PE zwiedzili ośrodek w towarzystwie pracowników, tłumaczy i indywidualnych opiekunów towarzyszących każdemu z posłów oraz licznej grupy dziennikarzy.
W ciągu dwóch godzin delegacja zdążyła zwiedzić cały ośrodek i miała okazję porozmawiać z 11 osobami przebywającymi tego dnia w ośrodku.
Cały ośrodek otoczony jest metalowym ogrodzeniem z drutami kolczastymi, podobnie jak ma to miejsce na obszarach wojskowych.
Ośrodek znajduje się tuż obok lotniska w Lampedusie i posiada bezpośrednie prywatne wejście na pas startowy.

Cały ośrodek składa się z czterech prefabrykowanych kontenerów, w każdym z nich znajduje się około 40 łóżek (dwa rzędy łóżek piętrowych).
W pierwszym kontenerze było czysto, był niedawno malowany, powieszona była karta praw migrantów w języku francuskim, angielskim i arabskim. Posłowie stwierdzili, że kartę powieszono niedawno. Na metalowych piętrowych łóżkach leżały nowe gumowe materace piankowe. Na łóżkach nie było ani pościeli, ani kołder. W oknach brakowało szyb. Oznajmiono, że z powodu licznych bójek w ośrodku szyby były nieustannie wybijane. W ośrodku jest jedna wspólna część służąca jako łazienka, z toaletami, bez drzwi, umywalkami i prysznicami bez drzwi. W całym środku jest około dziesięciu toalet. Do prysznicy i umywalek doprowadzona jest woda morska, jest więc słona. Nie ma również okien.
Gabinet lekarski jest mały i znajduje się w nim jedno łóżko, biurko i mała szafka. Nigdzie nie było widać lekarstw.
W innym kontenerze znajduje się:
- kuchnia z dużą ilością zapasów środków spożywczych;
- oddzielne pomieszczenie przeznaczone dla kobiet i dzieci oraz całych rodzin, którego posłowie nie mogli zwiedzić;
- puste pomieszczenie przeznaczone do rozmów z prawnikiem, bez biurka i bez krzeseł. Jest tylko jedno takie pomieszczenie w całym ośrodku. Posłowie wyrazili swoje zdziwienie, gdyż z powodu ograniczonej przestrzeni niemożliwa wydaje się spokojna i jednoznaczna ocena sytuacji danej osoby. W ciągu pobytu w ośrodku, który zwykle trwa cztery dni, niemożliwe

[1] Odniesienie do ustawy Bossi Fini: artykuł 10: odesłanie; artykuł 13: wydalenie.

wydaje się zorganizowanie indywidualnej rozmowy dla wszystkich osób, szczególnie w okresie, gdy liczba osób w ośrodku jest wysoka (do 1 000 osób);
- biuro ze sprzętem do pobierania odcisków palców i robienia zdjęć.

Relacje migrantów

Wśród 11 osób znajdujących się w ośrodku byli obywatele Tunezji, z których niektórzy zostali oskarżeni o paserstwo, a inny byli ofiarami tychże paserów. Wszyscy znajdowali się w tym samym ośrodku. Jeden z obywateli Tunezji przyznał, że jest w ośrodku od 4 miesięcy, mimo że władze twierdziły, iż zgodnie z ustawą pobyt może trwać maksymalnie 60 dni. Inni oznajmili, że nie spotkali się z prawnikiem i nie wiedzą, dlaczego są przetrzymywani w tym ośrodku.

Wniosek o złożenie wyjaśnień do rządu Włoch

Po powrocie do Brukseli delegacja zdecydowała o wysłaniu formalnego wniosku o złożenie dalszych wyjaśnień do rządu Włoch. Sekretarz stanu, pan Gianpiero D'Alia stwierdził, że jest gotowy przekazać całość niezbędnej dokumentacji oraz wziąć udział w ewentualnym przesłuchaniu przez Komisję LIBE, jeżeli byłoby to konieczne.
Informacje, które chciałaby otrzymać Komisja LIBE, dotyczą:
- bardziej dokładnych i szczegółowych danych liczbowych o ilości osób przebywających w ośrodku, aby można było sprawdzić ilość przyjętych i wyrejestrowanych osób;
- kopii dekretów o deportacji, szczególnie w okresie, którego dotyczy rezolucja PE z dnia 14 kwietnia 2005 r.;
- kopii umowy między Włochami i Libią w sprawie odsyłania do Libii nielegalnych imigrantów;
- danych liczbowych dotyczących osób odesłanych do Libii od początku 2004 r.

Wnioski

1. Delegacja jest zaniepokojona wydaleniami migrantów do Libii przeprowadzanymi przez rząd Włoch.

2. Warunki życia w ośrodku są niepewne i całkowicie nieadekwatne w stosunku do znaczącego natężenia ruchu migracyjnego w kierunku Lampedusy.

3. Władze włoskie wykazały się niewystarczającą przejrzystością w zakresie dostępu do dokumentów poświadczających sytuację prawną osób zamieszkałych w ośrodku. Delegacja oczekuje od Ministerstwa Spraw Wewnętrznych danych dotyczących osób przebywających w ośrodku i dekretów o deportacji.

4. W imieniu Komisji LIBE delegacja składa do Komisji Europejskiej wniosek o sporządzenie sprawozdania dla Parlamentu Europejskiego w sprawie misji, którą Komisja przeprowadziła niedawno w Libii, aby skontrolować warunki w ośrodkach przejściowych dla migrantów.

Uwagi sprawozdawczyni, pani Martine ROURE

Posłowie poinformowali, że wielu mieszkańców Lampedusy zauważyło wzmożony ruch

samolotów wojskowych w dniach poprzedzających wizytę delegacji w Lampedusie.

W odniesieniu do zarządzania ośrodkiem, należy przypomnieć, że prezes organizacji pozarządowej Misericordia, pan Daniele Giovanardi, jest bratem włoskiego ministra odpowiedzialnego za relacje z Parlamentem, pana Carlo Giovanardi. Według źródeł zewnętrznych mówi się, że kwota przekazywana stowarzyszeniu przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wzrosła z 21 euro do 85 euro na osobę dziennie (natomiast gdy to administracja komunalna odpowiedzialna była za prowadzenie ośrodka, przekazywana byłą kwota 21 euro).

Jeżeli chodzi o procedurę przyjęcia, stwierdziliśmy, że podczas całej wizyty władze włoskie określały przybyłe osoby jako „nielegalnych imigrantów", a nigdy jako „uchodźców lub osoby ubiegające się o azyl".

Teoretycznie osoby przebywające w ośrodku mają dostęp do pomocy prawnej, mogą skorzystać z pomocy tłumaczy, z poszanowaniem ich przekonań religijnych. W rzeczywistości przybyłe osoby otrzymują listę z nazwiskami prawników z centrum Agrigente, którzy mieszkają na Sycylii i z którymi trudno jest się skontaktować.

Władze włoskie stwierdziły, że niewiele osób ubiega się o azyl, co wywołało zdziwienie wśród większości posłów, tym bardziej, że w innych państwach liczba osób ubiegających się o azyl jest wysoka.

W czasie wizyty innej delegacji Parlamentu, w czerwcu, posłowie stwierdzili, że karta praw nie jest powieszona a władze poinformowały wówczas, że niezbędne informacje dostarczane są na wyraźną prośbę.

Z rozmowy z jednym z karabinierów wynikało, że w ośrodku nie było bójek, można więc przypuszczać, że drzwi w toaletach i szyby w oknach były od dawna zniszczone. Zostało to potwierdzone w sprawozdaniu włoskiej delegacji parlamentarnej z wizyty, która odbyła się w październiku 2004 r.

Zgodnie z relacjami posłów, którzy w przeszłości wielokrotnie zwiedzali ośrodek, sytuacja, którą zastali posłowie PE w ośrodku w Lampedusie, nie odpowiada stanowi faktycznemu.

Projekt programu wizyty Komisji LIBE
w ośrodku przyjęć w Lampedusie
15-16 września 2005 r.

15 września 2005 r.

05.00: Wyjazd autobusu z Parlamentu na lotnisko.

06.30: Wylot Bruksela - Rzym Fiumicino (SN 5015).

08.40: Przylot do Rzymu Fiumicino.
Powitanie przez sekretarza stanu pana Giampiero D'Alia.

10.20: Wylot Rzym Fiumicino - Lampedusa (LH 2746).

11.40: Przylot do Lampedusy. Powitanie przez prefekta Agrigente, mera Lampedusy i przedstawicieli lokalnej policji.

12.00: Breefing w sali konferencyjnej Lotnictwa Wojskowego i powitalny koktajl.

13.00: Przejazd autobusem do hoteli.

14.30: Przejazd autobusem z hoteli do ośrodka przyjęć.

15.00: Wizyta w tymczasowym ośrodku przyjęć i pomocy w Lampedusie.

17.00: Symulacja akcji ratunkowej na morzu z udziałem łodzi straży przybrzeżnej i Guardia di Finanza (służby wojskowe odpowiedzialne za egzekwowanie przestrzegania przepisów finansowych wydanych przez Państwo).

18.00:Przejazd autobusem do hoteli. ***Konferencja prasowa w hotelu El Mosaico del Sol Resort Via F. Riso,***

21.00: Kolacja zorganizowana przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

16 września 2005 r.

11.00: Przejazd z hotelu na lotnisko.

12.25: Wylot Lampedusa - Rzym Fiumicino (LH 2747).

13.45: Przylot do Rzymu Fiumicino.

15.15: Wylot Rzym Fiumicino - Bruksela (SN 5022).

17.30: Przylot do Brukseli.
Przejazd autobusem do Parlamentu Europejskiego.

DELEGACJA w LAMPEDUSIE - 15/16 WRZEŚNIA 2005

UCZESTNICY:

Posłowie:

Pan **Stefano ZAPPALA**, wiceprzewodniczący LIBE, MEP, PPE/DE
Pan **Agustin DIAZ DE MERA**, MEP, PPE/DE
Pan **Patrick GAUBERT**, MEP, PPE/DE
Pani **Martine ROURE**, MEP, PSE
Pan **Wolfgang Kreissl-Dörfler** MEP, PSE
Pani **Jeanine HENNIS-PLASSCHAERT**, MEP, ALDE
Pani **Jean LAMBERT**, MEP, Verts

Posłowie dodatkowo wchodzący w skład delegacji (samodzielnie pokrywają koszty przelotów i hotelu):

Pan **Giovanni Claudio FAVA**, MEP, PSE
Pan **Giusto CATANIA**, MEP, GUE
Pan **Mario BORGHEZIO**, MEP, ID
Pani **Kathalijne BUITENWEG**, MEP, Verts
Pan Romano **Maria LA RUSSA**, MEP, UEN

Grupy polityczne:

Pani **FABRIZIA PANZETTI**, PSE
Pani **Annie LEMARCHAL**, PSE
Pan **ANDERS RASMUSSEN**, ADLE
Pan **JEAN-LUC ROBERT**, VERTS
Pani **Chiara TAMBURINI**, GUE

Sekretariat LIBE:

Pani **Cristina CASTAGNOLI**
Pani **Lena Vestberg**

Tłumaczenie:
IT, FR, EN, ES = 4 tłumaczy ustnych:
FR - Marie-Claude LAURENT (szef zespołu)
IT - Simonetta DIOTALLEVI
EN - Honor Mary DOLAN
ES - Carmen ROMERO